

De 1^e en 2^e brief van Paulus aan Korinthe

Door: D.T. Brinkman, naar: zie bronnen

Eerste Korinthe brief

De eerste en twee brief aan de Korinthiërs zijn geschreven aan de gemeente van Korinthe. De gemeente was ontstaan uit het evangelisatiewerk van Paulus. Deze eerste brief van Paulus en Sostenes -die overste van de Synagoge in Korinthe was, Handelingen 18:17, en gezien het feit dat hij medeaafzender van deze brief was tot geloof is gekomen en nu bij Paulus was - gaat over de vele problemen welke er waren in de gemeente van Korinthe. Paulus zegt ze deze problemen op te lossen en verteld ook hoe deze opgelost moeten worden.

Korinthe was een invloedrijke stad. Er werden spelen georganiseerd op sportief gebied, en er was veel handel waardoor er grote rijkdom was. Het was ook een plaats waar veel corruptie was. Daarnaast was de belangrijkste godsdienst de Venus-cultus.

Het altaar van Venus was ver boven dat van de andere goden. En het was in de (plaatselijke) wetgeving vastgelegd dat er 1.000 mooie vrouwen als tempelprostitutie dienst moesten doen als priesters voor de "Godin van de Liefde" (Venus). Door niet-inwonenden van de stad - handelaren op doorreis e.d.- werd flink gebruik gemaakt van de "diensten" van de "priesteressen". Voor deze diensten moesten de vreemdelingen betalen. De enorme opbrengsten hiervan kwamen ten goede aan de stad. De prostitutie's zelf leefden vaak in armoede en slechte omstandigheden (ziekten, slechte hygiëne e.d.) zoals ook tegenwoordig nog voorkomt in 3e wereld landen. De Korinthiërs gingen hierin zeer ver; wanneer een inwoner van Korinthe een reis naar het buitenland ondernam, zwoer men vaak bij Venus dat men voor haar 'aanbidders' zou meenemen. Buitenlandse handelslui werden naar Korinthe gelokt met beloften van handel en seksuele uitpattingen, naar de tempel van Venus, en vaak binnen enkele dagen van al hun geld en bezittingen ontdaan de stad uitgezet... (vgl. Barnes Notes on the Bible).

Het zal duidelijk zijn dat in een dergelijke plaats het voor de gelovigen niet eenvoudig was om vast te houden aan hun geloof, zeker voor hen die uit deze cultus kwamen. Christen worden stond gelijk aan armoede en verstoten worden door vrienden en familie.

De brief begint positief; ondanks alle problemen constateert Paulus

- * dat de Korinthiërs de Gemeente Gods is (plaatselijk) en geheiligden in Christus Jezus zijn (1 Korinthe 1:2);
- * zij de naam van Jezus Christus aanroepen (1 Korinthe 1:2);
- * dat Hij voor hen kan danken, vanwege de genade welke God hen gegeven heeft (1 Korinthe 1:4)
- * dat zij in geen enkele genadegave tekort komen (1 Korinthe 1:7)
- * dat zij uitzien naar de komst van de Here Jezus (1 Korinthe 1:7)

Vanaf vers 10 moet Paulus echter beginnen met het vermanen (= terechtwijzen, wijzen op hun fouten) van de gemeente.

De reden voor het schrijven van de Brief

In hoofdstuk 1 lezen we dat (de huisgenoten van) een zekere Chloë met Paulus gesproken hebben over de toestanden in de gemeente. Daarnaast lezen we in hoofdstuk 7, het eerste vers, dat de Gemeente Paulus schriftelijke vragen heeft gesteld. Klaarblijkelijk zijn (de huisgenoten van) Chloë, Stefanus, Fortunatus en Achaïkus met deze brief naar Paulus gereisd om de vragen van de gemeente door te geven, maar hebben vervolgens met hem gesproken over wat er nog meer speelde in de Gemeente van Korinthe (zie ook hoofdstuk 16:17-19).

In eerste instantie schrijft Paulus dus in antwoord op het schrijven van de gemeente van Korinthe, maar laat het daar dus niet bij; hij reageert ook op de andere informatie en vragen welke hem mondeling worden gesteld.

De problemen in Korinthe

Er speelden diverse problemen in de gemeente. Te weten:

1. er was onderlinge verdeeldheid door het werk van een leraar (of leraren) in de gemeente die erg populair was geworden maar tevens was -door zijn onderwijs- er grote onzekerheid ontstaan over een aantal belangrijke zaken. Aannemelijk is dat deze leraar een Jood van geboorte was, en waarschijnlijk uit de stroming van de sadduceeën: 1 Korinthe 1:12, 13 en 2 Korinthe 11:18-23.

2. De Korinthiërs -net als alle Grieken- liepen het gevaar te worden ingepakt door de Griekse filosofie ("wijsheid" of kennis). Het is goed mogelijk dat deze leraren daar gebruik van maakten bij het ondermijnen van het gezag van Paulus; het vermengen van Griekse filosofie en Christendom. Daarom was het van belang dat Paulus de ware natuur van de Griekse filosofie aan ze toonde en daartegenover het gezonde Christelijke fundament stelt. Zie 1 Korinthe 1:18-25, 1 Korinthe 2, 1 Korinthe 3.

3. Paulus' autoriteit werd in twijfel getrokken, als zou hij geen Apostel zijn. Het was daarom noodzakelijk dat hij aantoonde dat hij wel degelijk een Apostel was en waarop zijn gezag gebaseerd was binnen de Christelijke gemeenten. Hij wijst er daarbij op dat hij en Apollos zich baseren op de Schrift (1 Korinthe 4:6 v.v.)

Zie hoofdstuk 4 en hoofdstuk 9.

4. Er was zeer ernstige seksuele zonde in de gemeente; iemand leefde met de vrouw van zijn vader en hier werd door de gemeente niets tegen ondernomen. Men tolereerde deze zonde, en Paulus ergert zich er aan dat men deze zondaar niet uit de gemeente heeft verwijderd. Hij heeft zelf reeds zijn vonnis geveld over dit gedrag (hoofdstuk 5).

5. In 1 Korinthe 6:1-8 lezen we vervolgens dat men zijn onderlinge conflicten uitvocht via de heidense tribunalen (rechters). Paulus is van mening dat zij onderling deze zaken moeten oplossen omdat de zaak anders op voorhand al verloren is. Paulus wijst hen er op dat de heiligen (gelovigen) de wereld zullen oordelen, en dat daarom de gelovigen niets bij de wereldse rechters te zoeken hebben.

6. Sommige van de Korinthiërs leefden, voordat ze tot geloof kwamen, een losbandig leven: overspel, hoererij, homoseksualiteit, lasteraars, oplichters, dieven, alcoholisten, etc. Nu waren ze hiervan bevrijd, door genade! Binnen de gemeente waren er echter die leerden dat alles geoorloofd was, en daarom nam de losbandigheid (weer) toe. Paulus benadrukt, zie ook eerder, dat het lichaam er niet is om hoererij mee te plegen -denk ook aan de tempelprostitutie en de link naar de afgoderij, de wereld die ze achter zich hadden gelaten en hen alleen maar in de vernieling hielp- maar om God te dienen. Hij wijst er op dat de lichamen van de gelovigen leden van Christus zijn (immers: de Gemeente is het Lichaam van Christus!). En hij vraagt dan: "Zal ik dan leden van Christus wegnemen om er leden van een hoer (= Venus!) van te maken? Volstrekt niet! Of weet jij niet dat wie zich aan een hoer hecht, één lichaam met haar is". Hiermee maakt hij duidelijk dat het meedoen, in welke vorm dan ook, aan de heersende cultus en praktijken overspel is, en een smet op het lichaam van de gelovige maar eveneens op het Lichaam van Christus, de Gemeente! 1 Korinthe 6:10-20.

7. Hij gaat vervolgens in op de brief, welke de Korinthiërs aan hem gestuurd hadden en beantwoord de vragen (1 Korinthe 7 - 12) op het gebied van:

1. Het huwelijk;
2. Het eten van geofferd vlees;
3. De gaven van de geest - ook deze zorgden voor verdeeldheid en ongeestelijk gedrag; het schijnt zo toe dat degenen die wel gaven "hadden" dit gebruikten om anderen te imponeren of minder te achten. Ook hier komt weer naar voren dat het Lichaam van Christus belangrijker geacht moet

worden en de gaven daarom ten dienste van dit lichaam moeten staan. Zie de studie over de gaven van de Geest.

4. Tussendoor - hoofdstuk 11 - roert Paulus nog iets aan wat hem ter ore is gekomen: de misbruiken bij het avondmaal.

8. In hoofdstuk 15, ten slotte, komt Paulus terug op de valse leer in de gemeente en gaat dieper in op de opstanding van Christus. Hij legt er de nadruk op dat dit het evangelie is wat hij (en de andere apostelen uiteraard) leert en dat dit het evangelie is dat hen het eeuwige leven kan geven: Christus en die gekruisigd én opgestaan. De nadruk op de opstanding kan verband houden met de leer van de sadduceeën. Vergelijk 15:12 v.v. "Indien nu van Christus gepredikt wordt (let wel: dit is dus duidelijk een algemeen aanvaarde en bekende prediking!) dat Hij uit de doden is opgewekt, hoe komen sommigen onder u ertoe te zeggen, dat er géén opstanding der doden is? Indien er geen opstanding der doden is, dan is ook Christus niet opgewekt. En indien Christus niet is opgewekt, dan is immers onze prediking zonder inhoud, en zonder inhoud is ook uw geloof" [...] "Indien wij alleen voor dit leven onze hoop op Christus gebouwd hebben, zijn wij de beklagenswaardigste van alle mensen".

Timotheüs

Paulus laat het niet bij de brief alleen, hij stuurt Timotheüs naar de gemeente (en heeft de brief waarschijnlijk aan hem meegegeven), om ze verder te onderwijzen en de zaken in Korinthe "recht te zetten"; Paulus is immers zeer begaan met de gemeente in Korinthe, welke hij als zijn "kinderen" ziet - in geestelijke zin uiteraard.

"Want al had gij vele duizenden opvoeders in Christus, gij hebt niet vele vaders. Ik vermaan u dus: volgt mijn voorbeeld. Juist hierom heb ik Timotheüs tot u gezonden, die mij een geliefd en getrouw kind is in de Here. Hij zal u mijn wegen in Christus Jezus indachtig maken, zoals ik die overal in elke gemeente leer". [1 Korinthe 4:15-17]

Paulus heeft zeer veel vertrouwen in Timotheüs, en laat hem dus naar Korinthe gaan. Zoals de tekst ook zegt, ze moeten zijn (Paulus) voorbeeld volgen en juist dáárom stuurt hij Timotheüs. Dit zegt ons heel veel over de jonge Timotheüs en zijn "aanzien" binnen de Christelijke gemeenten!

De positie van de vrouw

De betekenis van de brief en de inhoud is vrijwel onomstreden. Ook tegenwoordig, op een aantal punten na zijn er weinig verschillen van mening over hoe de brief uitgelegd moet worden. De "moeilijke punten" liggen met name op het gebied van de positie van de vrouw en dan in het bijzonder hoofdstuk 11:10 v.v., welke door sommige groepen zo wordt uitgelegd dat de vrouw een hoofdbedekking moet hebben in de samenkomst en niet mag spreken in de gemeente. Daarnaast is er over de uitleg van de hoofdstukken 12 - 14 soms onduidelijkheid.

In hoofdstuk 11 lezen we, en laten we dat centraal stellen omdat Paulus dat ook duidelijk doet:

"En toch, in de Heere **is evenmin de vrouw zonder man iets, als de man zonder vrouw**. Want gelijk de vrouw uit de man is [Genesis 2:22] is ook de man door de vrouw [Genesis 2:24, 3:20 - Eva als moeder aller levenden] alles is echter uit God"
[1 Korinthe 11:11, 12]

Wanneer we in een gemeente een strijdpunt willen maken over de lengte van het haar van de vrouw én de man, of over het feit dat de vrouw een bedekt hoofd zou moeten hebben in de gemeente dan leert Paulus in de Korinthebrief, in het zelfde gedeelte nog iets anders:

"Maar, **indien het er iemand om te doen is gelijk te hebben**, wij **hebben zulk een gewoonte niet**, en evenmin de gemeenten Gods".

Waarom dan droegen de vrouwen in Korinthe een bedekking op het hoofd, terwijl dat verder niet de gewoonte was? De verklaring zit in hoofdstuk 11:5 - zij zou dan lijken op **een kaalgeschorene**.

De "kaalgeschorenen" waren vrouwen in Korinthe die dienst deden in de tempel van Venus. Vandaar deze **lokale gewoonte** in Korinthe. De Christen-vrouwen droegen daarom het haar lang en/of

bedekten hun hoofd in de diensten. Om zich zo **nadrukkelijk te onderscheiden van de vrouwen die dienst deden in de Venus-religie**. Het "Gij geheel anders" lieten zij ondermeer door hun haardracht tot uiting komen. Een prachtig voorbeeld voor zowel vrouw als man – ook in deze tegenwoordige tijd.

Paulus maakt derhalve duidelijk dat het een prima, lokale, gewoonte is die verder in de Gemeenten niet voorkwam en waar men ook géén strijdpunt van moest maken.

Uitwerking van de brief

De brief -en het onderwijs van Timotheüs- mistte zijn uitwerking niet. Uit de 2e Korinthe brief blijkt dat er veel ten goede gekeerd is. Vergelijk 2 Korinthe 7:8-10. Ze zijn bedroefd geraakt door de brief, maar dat niet alleen: de Korinthiërs zijn ook tot inkeer gekomen!

Tweede Korinthe brief

De tweede brief aan de Korinthiërs is een duidelijk vervolg op de eerder door Paulus en Sostenes gezonden 1e Korinthe brief. Zie hiervoor de eerdere bespreking, ook in verband met de culturele achtergronden e.d.

De afzenders van de brief zijn Paulus en Timotheüs, zoals in de aanhef staat vermeld, maar ook Titus speelt een belangrijke rol in de totstandkoming van de brief (zie verder).

Ze bevinden zich in Macedonië (Griekenland), en de brief is ca. 3 maanden na de 1e Korinthe brief geschreven. Timotheüs is waarschijnlijk in de tussentijd bij de Korinthiërs geweest –alhoewel sommigen van mening zijn dat dit niet zo is- en heeft zich nu weer bij Paulus gevoegd. De brief begint met een "uitbarsting van liefde voor de Korinthiërs en prijzen van God" [Beet's Notes]. De redenen staan daarna vermeld maar ook later in de brief. Naar aanleiding van de eerste brief (en mogelijk ook Timotheüs' onderwijs, vgl. 2 Korinthe 1:19) hebben de Korinthiërs zich bekeerd van hun dwalingen, en dus is er voor Paulus alle reden tot blijdschap! Dit goede nieuws wordt hem en Timotheüs gebracht door Titus (2 Korinthe 7:5, 6).

In de eerste verzen lezen we dat Paulus, Timotheüs en die met hem zijn ernstige vervolgingen en onderdrukking ten deel valt, men wordt "boven mate en boven vermogen" verdrukt (2 Korinthe 1:8) en vreest zelfs voor zijn leven. Het is deze periode waarvan sommigen vermoeden dat Paulus' leven gered is door Priscilla en Aquilla (vgl. Romeinen 16:3, 4), die zijn medewerkers en vrienden zijn geworden – zie ook Handelingen 18:2.

Redenen voor het schrijven van de brief

In hoofdstuk 1:12 – 2:17 gaat Paulus vervolgens nog eens in op de redenen van zijn vorige brief en de uitwerking er van; hij legt omstandig uit dat het niet was om ze te bedroefd te maken maar om ze te laten omkeren en de broeders die dwaalden op het rechte spoor te brengen. Hij roept ze op, nu ze dit gedaan hebben, niet meer te blijven vermanen maar liefde te tonen voor deze dwalende broeders omdat "het merendeel van u hem berispt heeft, zodat gij nu integendeel vergiffenis moet schenken". Waarschijnlijk betreft het hier met name de persoon uit 1 Korinthe hoofdstuk 5, en Paulus wil dat de gemeente hem vergiffenis schenkt zoals ook Paulus zal doen (2:10). De eerste reden voor dit schrijven is daarom dat Paulus antwoord geeft op de praktische vraag: "hoe nu verder" (na zijn éérste brief).

Titus had de eerdere brief (mede) naar Korinthe gebracht, niet omdat Paulus dat vroeg maar hij was bewogen met de gemeente in Korinthe en ging daarom vrijwillig heen (hoofdstuk 8:17). Samen met Timotheüs - die niet met name genoemd wordt, maar de omschrijving in hoofdstuk 8:18-24 laat weinig te raden over. Daarbij is dit in overeenstemming met de eerste brief.

In deze tweede brief gaat Paulus, waarschijnlijk op basis van de informatie die hij van Titus heeft ontvangen over de verschillende dwalingen en afwijkende visies, dieper in op een aantal thema's die door de dwaalleraren worden onderwezen en die zich tegen Paulus en de andere broeders uitspraken. Wederom moet hij dus ook ingaan op zijn eigen positie en zich verdedigen. Ook deze brief zal door Titus, en twee (?) andere broeders aan hen worden overhandigd, hoofdstuk 8:24.

Structuur van de brief

De 2e Korinthebrief is volgens de meeste commentatoren niet erg gestructureerd. Het behandelt diverse thema's zonder dat de brief verder een "rode draad" bevat of lijkt te bevatten. Alle onderwerpen zijn belangrijk, ook voor de hedendaagse gemeenten maar het een en ander is dus niet zo systematisch opgezet als de 1e brief aan de Korinthiërs of als de brief aan de Romeinen.

Inhoud van de brief

De thema's of onderwerpen besproken in de brief zijn (op volgorde):

1. Het lijden van Paulus en zijn mede-reisgenoten;
2. Een reactie op de beschuldigingen van zijn tegenstanders dat hij zijn belofte om Korinthe te bezoeken niet nakomt (hoofdstuk 1:12 – 2:4);
3. De (zie eerder) zaak van de in (sexuele) zonde gevallen man. Zijn oproep aan de gemeente om nu vergiffenis te schenken aan deze man. Uiteraard kan dit niet anders uitgelegd worden dan dat de man teruggekomen is op zijn levensstijl (hoofdstuk 2:5-17);
4. Paulus gaat dieper in op zijn Apostelschap (hoofdstuk 3:1-18). Hij spreekt hier in de wij vorm, dit omdat Timotheüs' bediening eveneens niet in twijfel mocht worden getrokken – dit is overigens iets wat de Korinthiërs aangesproken zal hebben omdat de gemeente was ontstaan uit evangelisatiewerk van Paulus én Timotheüs (vgl. Handelingen 18:1-17).
5. In hoofdstuk 4 en 5 en de eerste 10 verzen van hoofdstuk 6 gaat Paulus vervolgens in op de onderliggende principes van zijn werk, van het Evangelie in Christus: "Want de liefde van Christus dringt ons, daar wij tot het inzicht zijn gekomen dat één voor allen gestorven is. Dus zijn zij allen gestorven. En voor allen is hij gestorven, opdat zij, die leven, niet meer voor zichzelf zouden leven, maar voor Hem, die voor hen gestorven is en opgewekt" (5:15, 16). Hier is het hart van het Evangelie: Christus Jezus die gestorven is én opgestaan zodat wie in Hem geloven niet verloren gaan maar leven hebben in eeuwigheid (vgl. Johannes 3:16-21).
6. Vervolgens behandelt Paulus het thema "samengaan" van gelovigen en ongelovigen; daarbij gaat het met name om het aangaan van relaties (Hoofdstuk 6:11-18). Hoewel dit gedeelte vaak alleen of met name richting jongeren wordt aangehaald in de zin van liefdesrelaties is dit niet de beperking welke Paulus hier geeft; immers: anders zou hij dit zeker expliciet genoemd hebben. Hij spreekt over het aangaan van een ongelijk span tussen gelovigen en ongelovigen in een ruime zin wat evengoed kan worden uitgelegd richting zakelijke relaties, vriendschappen e.d. Daarom ook citeert hij hier uit het Oude Testament. Zoals Israël (als volk) geen banden moest aangaan of verbonden sluiten met ongelovige of heidense volken, zo dienen de Christenen als "volk" ook geen "verbonden" aan te gaan met ongelovigen, en dit dus n.m.m. in een ruimere zin. Zeker in Korinthe, zie ook de bespreking van de 1e brief, was dit een belangrijke zaak gelet op hoe men daar omging met "zaken doen" (corruptie, bedrog, e.d.). Als we dit toepassen op de huidige maatschappij kunnen we ons bijvoorbeeld afvragen wat Christelijke partijen in een coalitie (=verbond!) met heidense politieke groeperingen doen, waarom kerken samenwerken met marxistische bevrijdingsbewegingen of deze zelfs financieel steunen, [...] waarom gelovigen in een bar of discotheek een (ongelovige) partner zoeken.. Paulus waarschuwt voor deze "ongelijke samenwerking" (ongelijk span), omdat hier géén zegen op kan rusten – "Wij toch zijn de tempel van de Levende God" – een terugverwijzing naar de 1e Korinthe Brief, 1 Korinthe 3:16, 17.
En hier zien we dan dat het niet als éérste op persoonlijke relaties toegepast wordt, maar op de gemeente als geheel (het "wij"). Paulus wijst er op dat de gemeente als geheel een plicht heeft zich niet in te laten met "de wereld". Uiteraard werkt dit uit in de persoonlijke levens van gelovigen! In de praktijk betekent dit in onze persoonlijke levens bijvoorbeeld dat een Christen-zakenman wel

ongelovigen als klant kan hebben of van ongelovige leveranciers producten kan betrekken maar dat het méér dan onverstandig is dat een Christen-zakenman als medefirmant een ongelovige kiest... Of, uiteraard, dat het wel zeer onverstandig is wanneer een Christenman of Christenvrouw er voor kiest een niet-wedergeboren partner te kiezen.

7. In hoofdstuk 7 komt Paulus (wederom) terug op de eerste brief en de effecten hiervan. Dat hij blij is dat hun eerste droefheid is omgeslagen in inkeer (of afkeer van de zonde). Hoofdstuk 7:8-9.

8. In hoofdstuk 8 en 9 gaat Paulus in op de omstandigheden van de gelovigen in Juda (Israël), die straatarm zijn en zwaar te lijden hebben. Eerst vertelt hij de Korinthiërs dat de gelovigen in Macedonië, uit eigen vrije wil, ondanks hun eigen armoede toch flink hadden ingezameld voor de gemeente in Juda. Hij neemt vervolgens de vrijmoedigheid om aan de gemeente in Korinthe te vragen om "overvloedig" te zijn in hun liefdewerk. Titus was al begonnen met inzamelen voor de gemeente en hij laat de gemeente weten dat hij Titus heeft gevraagd hiermee door te gaan. Hij zet de gemeente verder niet onder druk maar verwijst er naar dat ze dit zelf ook willen. Daarbij stelt Paulus heel duidelijk dat het iets is wat wederkerig is en zal zijn. Binnen de Gemeente (=de verzameling van plaatselijke gemeenten) laat men elkaar géén gebrek lijden!

9. In hoofdstuk 10 en 11 gaat Paulus vervolgens in op wat zijn tegenstanders van hem beweren. Hier zien we ook een karaktertrek van Paulus, hij zegt van zichzelf dat hij schuchter is (10:1) maar van afstand, op papier, ferme woorden gebruikt. Hij vraagt aan de Korinthiërs er voor te zorgen dat het niet nodig is dat hij bij zijn komst ook "grote woorden" zal moeten spreken; iets waarvan hij zegt dit wel te doen tegen degenen die menen dat hij "naar het vlees leeft" (oftewel: er werd beweerd dat hij "niet geestelijk" was maar in zonde leefde). Dit duidt er op dat zijn tegenstanders over hem roddelden en kletsten om hem in een kwaad daglicht te stellen binnen de gemeente. Zie ook vers 10, waar men Paulus' persoonlijke verschijning (hij was klein van stuk) eveneens betreft in het belachelijk maken van Paulus. Paulus merkt ook op dat de Korinthiërs wel zeer snel geneigd zijn hun oor te laten hangen naar anderen; "Want indien de eerste de beste een andere Jezus predikt [...] of een andere geest ontvangt [...] of een ander evangelie [...] dan verdraagt gij dat zeer wel". En hij gaat verder: "of heb ik er verkeerd aan gedaan [...] door u om niet het evangelie Gods te verkondigen". Oftewel door ze het evangelie te verkondigen zonder van hen financiële ondersteuning te vragen of verlangen, integendeel. In vers 13, uiteindelijk, noemt hij zijn tegenstanders schijn-apostelen. Uit het een en ander kan geconcludeerd worden dat deze Joodse leraren (vgl. 11:22) a) een andere leer brachten (dat was inmiddels duidelijk) maar b) zich ook financieel lieten onderhouden door de gemeente zonder dat ze hiertoe eigenlijk recht hadden (omdat dit voorbehouden was aan de rondtrekkende evangelisten waar ook Paulus en zijn reisgenoten bij hoorden, vergelijk onder andere de brieven van Johannes).

10. In hoofdstuk 12 gaat de Apostel verder in op zijn apostelschap, op (in de 2e persoon) het feit dat God hem heeft opgetrokken in de 3e hemel –het Paradijs- en hij onuitsprekelijke dingen heeft gezien. Hij dateert dit zelf op 14 jaar daarvoor. Volgens sommigen betreft het hier de periode (vlak) na zijn bekering, welke hij doorbracht in afzondering in- of bij de Sinäi. Het zou ook daar (vermoedelijk) zijn dat Paulus de openbaring heeft ontvangen aangaande het Evangelie van de Genade en de geheimenissen. Die overigens door de andere apostelen zijn bevestigd, zoals door Petrus (2 Petrus 3:15 v.v.).

Paulus sluit de brief af met de mededeling dat hij van plan is de gemeente te bezoeken, en dat dit de derde keer zal zijn. Hij geeft de waarschuwing af –uiteraard bedoeld voor de dwaalleraren- dat hij bij dit derde bezoek niets zal ontzien omdat zij nu eenmaal het bewijs zoeken dat Christus door hem spreekt (13:1-3). Hij schrijft dit alles "uit de verte", zodat hij, als hij bij ze komt, niet streng hoeft op te treden. Ze hebben de tijd na te denken en, net als na ontvangst van de eerste brief, zich te bekeren. Het is duidelijk dat Paulus verwacht en hoopt dat zijn 2e brief in die zin hetzelfde effect sorteert als zijn 1e brief.

Bronnen:

Barnes "Notes on the Bible", vol 14

Beet's "Notes on Romans through Colossians & Philemon", vol 1-4.